

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

TIZENÖTÖDIK ÉVFOLYAM.

SZERKESZTI :

Dr. BÁLINT SÁNDOR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

109-19027

KOLOZSVÁR. 1900.

AZ EGYLET TULAJDONA.

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

108067

TARTALOM.

I. Egyleti ügyek.

	Lap
Egyesületi élet. <i>Wieder József</i>	75, 160
Kérelem a Méhészeti Közlöny olvasóihoz	265
Közgylési meghívó	289
Egyesületi élet	290

II. Szakcikkek.

Tisztelt olvasóinkhoz	1
Teendők a méhesben. <i>Valló János</i>	2, 53
Visszaemlékezés a szegedi méhészt. kongresszusra. <i>Simay L. Tivadar</i>	6
A kaptárokról. <i>Valló János</i> 9, 26, 59, 94, 120, 151,	173
Meltose	17
Az olasz méh	17
A méhek meglátogatása télen. <i>Baka József</i>	25
A méh vadászata * * *	33
Utóhangok a szegedi méhészeti kongresszusról. <i>Kezdő Méhészt.</i>	34
A vén lépek sejtjei szűkek e? <i>Tulipán József</i>	38
A méhek kártétele a szőlőben. <i>Dr. Hilbert Iván</i>	56
Védekezés a méhszurás ellen <i>Wimmer János</i>	67
A méhek gondozása. <i>Valló János</i> 87,	146
Miből áll az összetett kaptár. <i>Dr. Hilbert István</i>	89
Mézbor szőlővel	100
Miként változott meg a »Királymező« méhészetének képe	101
Hét anyáju méhcsalád. <i>Valló János</i>	119
A Neiszer-féle kaptár	128
Az átiányás állapot kezelése. <i>Dráveczky Gusztáv</i>	147
Chisseliscopium. <i>Figyelő</i>	155

A hőmérsék befolyása a méhek tojásaira, állcaira és bábjaira	170
»Hogy kezelje a kis gazda méheit, hogy jövedelmező legyen«	178
A méhészt teendője. <i>Valló Fános</i>	194, 216
A méhek színe	194
Tesznek-e a bogarak különbséget a színek között?	196
A németbirodalmi méhészeti törvény	198
Miért üres a méhes? <i>Valló Fános</i>	217
Anyásító készülék	220
A zavarás befolyása a méhekre olyan káros-e, mint általában vélik?	223
A fiasításrothadásról való ismereteink története	224
A méhészet Áfrikában	226
A kaptárak szellőzéséről	228
Honnan kerül a hangyasav a kaptár levegőjébe? <i>V. J.</i>	241
A méhesek téli fűtése. <i>Pohánka Ödön</i>	244
A német, osztrák és magyar méhészek 45-ik vándorgyűlése Klagenfurtban augusztus 12—17. napjain	251
Az okszerű méhészkedés köréből. <i>Fózsa Sándor</i>	266
Hogyan lett belőlem méhészt? <i>Bede Károly</i>	270, 291
A okszerű (rationalis) be- és áttelelés s az őszi spekulatívus etetés	271
Egyről-másról. <i>Prónay Albert</i>	275
Visszapillantás	290
A méhsör	294
Külföldi méhészkiallítás a párisi nemzetközi kiállításon	295
A méhészek internationalis congressusa	298

III. Vidék.

A komáromi méhészek IV. vándorgyűlése <i>Molnár Máté</i>	201
--	-----

IV. Szemle.

A híres »nördlingeni« méhészeti lap. — A propolis. — Az idény Californiában 1899-ben	19
A méhészt mint kereskedő. — A méhészt Abessiniában. — A méhek télen is cserélnek anyát. — Praktikus. — A méhészt Oroszországtan	39
Kalifornia méhészt. — A méhészt Dél-Afrikában	70
A méhek rablásáról. — A méz fontosságáról. — A cseh-	

országi vasutak. — A japáni méh. — A pohánka méze- lése és nem mézelése — Oroszországi adatok. — A méhészet Szibériában. — A méhesek tűz ellen biztosítása. — Kölcsönös biztosítás. — A fiasításhoz szükséges me- leg. — Anyaméhek nevelése. — Különös méhek. — Mi a méz? — A legveszedelmesebb méhellenség. — Dickel Ferdinánd. — A méh mérge	101
Braziliából. — A külföld a magyar méhészetről. — A méhek és a hideg.	131
Ausztria méhészetének történetéből. — A napfogyatkozás és a méhek — Hogyan serkentik Belgiumban a fiókegye- sületeket taggyűjtésre. — A méh és a korán. — A méhek haszna a gyümölcsösben. — Egy méhcsalád téli élete. — Rideg, törékeny, régi mülép. — A lépben döglött mé- hek. — A cosso-növény. — Mézárusítás Franciaország- ban — Az idén — Herelép a fészekben. — Hamisított méz — Száraz ürülék. — Olaszországból. — A méhé- szet a párisi világkiállításon.	157
A méh és a gyümölcstermelés. — A méhek és a tőlük hor- dott terhek súlya. — A méhek és az arzénes szerekkel permetezett gyümölcsfák	182
A fekete fiasítás. — Nemzetközi kiállítás.	204
Amerikai curiosum. — A méhészet Palaestinában. — Őszi mézelő növények. — A formaldehyd. — Langstroth-emlék	230
Az idej mézszüret — A párisi méhészeti kiállítás	256
A méhészet állása Európában. — A magyar méz ellen. — A párisi nemzetközi méhészeti kiállításból. — Melyiknek van igaza? — A mülépprés. — A méhek téli lélegzéséről	278
A Dickel-féle elmélet — A méhek Indiában és Malaisiában. — A méhészet hanyatlása. — A Leípz. Tagbl. adatai. — Méhészet Cuba szigetén.	301

V. Vegyesek.

A patkányok elűzésére jó szer. — Méhlokások bevonása. — A méhek téli mézfogyasztása. — Téli etetés — Mennyi ideig petéznek az álynyák?	20
Utmutatás. — Fehérbor szintelenítése. — A würzburgi mé- hészet. — Legjobb szer a méhtetű ellen. — Lapunk. —	

Boros palaczkok -- Novemberi raj. — A biborhere. — Méhszurás rekedtség ellen. — A mézes víz. — Jó mézelő növény. — A svájci méhészek. — Gersténg. — Télen. — Az ember és a méhek éjjeli álma. — A méz, mint gyógyszer. — A kaptárok távolsága a föld színétől	72
A kaptárban megsűrűsödött vizsgálók ártalmassága. — A mülépek ridegsége és törékenysége. — Fiasításrothadás. — Angiában. — A tuskés laptaborz	108
M. kir. Mezőgazdasági Múzeum. — Szőlőink jövendelmét fokozhatjuk. — Uj mülép. — Rablás megakadályozása.	134
Utasítás a jég elleni védekezéshez. — Minta-méhészgazdaság Gödöllőn. — Hova menjünk, ha a fővárosba utazunk? — A »Zoologiai Lapok«.	162
Olvasóinkhoz. — A méz felhasználása gyümölcsbor készítésénél. — Vándorgyűlés. — Fajtiszta olasz méhek. — Uj méhlikás. — A méhek. — Melyik kaptárból jött a raj? — Málnaméz. — Viaszflastrom. — Mülépet megerősíteni kasokban. — Boszniában. — Vegytiszta méz. — Krajnai olasz korcsak	184
Erdélyrészi tenyészkiallítás. — Kiserlütügyi Közlemények. — Vándorgyűlés. — Nemzetközi kertészeti kiállítás Budapesten. — A Mauthner utmutatója. — A ksigazda könyvtára. — Kristályosodott méz pergetése. — Para-kő lemez. — Müméz. — A világ legnagyobb méhészete. — Összeszállt rajok szétválasztása, — A chilli méz nem méz.	206
Kárpótlás a hadgyakorlatok káraiért. — A m. kir. földmivelésügyi miniszterium kiadványai. — Hírek a párisi kiállításból. — Praktikus tisztító szűrő — A ki-pergetett lépek lenyalása. — Tarlózás. — Méhszurás ellen.	233
A propolis száj- és körömfájás ellen. — Viaszkenőcs égési sebre. — A propolisin gyógyító ereje. — Mézeltartás. — Müméz. — Gyöngé családokat egyesíteni. — Az anya tüvelése. — Az őszi serkentő etetés — Kábitó szesz. — Állatok világa.	257
Dr. Bálint Sándor. — Az 1900-ik évről. — Méh-	

kenyeres lépek eltartása. — Influenza ellen. — Ingyen kapható füzetek. — Egyszerű szer a hangyák ellen. — Különvonalok a méheknek. — A viaszkenőcs égési sebre. — Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület. — Irodalmi esemény.	281
Árjegyzék. — Lampel Róbert	304

VI.

Irodalom	21, 44, 77, 110, 134, 181, 254, 304
Szerkesztői izenetek	23, 79, 135, 163
Válasz Hollefreund uréknak <i>BacsKay Sámuel</i>	43
Személyi hír	79
Értesítés	162

BCU Cluj / Central University Library Cluj

39.

Arb 1/20 900

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

XV. évfolyam.

1900. Január.

1. szám.

Legolcsóbb hirdetés!

a „MÉHÉSZETI KÖZLÖNY“-ben.

Garmond soronként 16 fillér.

Egy egész oldal egyszeri hirdetése . 6 kor. — fill.
Egy féloldal > > . 3 kor. — fill.
Egy negyed oldal > > . 1 kor. 60 fill.

Egyleti tagoknak és féléves hirdetőknél 20%-al,
egész éves hirdetőknél 25%-al olcsóbb.

A kis hirdetés félhasábos soronként 16 fillér. Egyleti tagoknak 2 sorig ingyen

Hirdetés díjak előre küldendők be.

Hirdetéseket elvállal:

a „MÉHÉSZETI KÖZLÖNY“ kiadóhivatala

Kolozsvárt, VI. ker. Fő-utca 29.

HORVÁTHY GYULA

kereskedelmi méhészetében Zemplén-Szinnán

kaphatók:

kaptárak, keretlécsek és egyéb méhészeti eszközök.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1—12

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Apró hirdetések.

E rovatban az erdélyrészi méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr. A kik nem tagjai a méhész egyletnek, soronként 8 krt fizetnek.

VASÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet

Lerner Vilmos, Gyöngyös. Minta küldendő.

Keresek egy nős végzett vinczellért, ki a méhészet, szőlőművelés, gyümölcsfajenyésztés és konyhakertészetben jártas. Ajánlkozások Schilling Ottó kár. közjegyzőhöz Szamosújvárt, küldendők.

Kérés azonnali felvetelre nős, gyermektelen méhész, ki a gyümölcskertészetet s szőlőművelést is érti, 200 frt = 40 Korona évi fizetés, lakás, fűtés, fa, világítás mellett s a tiszta jövedelem 5% a jutalmul. Czédler

János ügyvéd Bács-Zombor.

Veszen bármily keretű kipergetett lépet Czédler János ügyvéd Bács-Zombor.

ELAD.

Balogh Gergely Hódmező-Vásárhelyen 80. keret. telelésre való lepes mézet. Kilója 60 kr. bérmentetlenül.

30 méhesaládot

Bodor-féle kaptárban, à 7 frt, elad Ács Lajos Felvinczen

Pergetett mézet

12 mm. pergetett mézet à 45 frt. Kivanatra mintát küld Frenner István Ó-Becsen.

Méh-családokat

Bodor-féle kaptárban Barabás Sándor, Brassó.

100 méhesaládot

Pinkert József, Béga-Szentgyörgyön és pergetett mézet kilomázsánkint 46 frt.

Pergetett mézet

Nagy János, Bonyha, kilója 50 kr.

Dzierzon-kaptárokat

Ködmön Gábor, Karczagon Ára darabonként 3 frt.

Méz-pergetőt, méztartó bádóg edényt

jutányos árban Zeiler Géza bádógos, Kolozsvárt (Mátyás király-utca 4.) Ugyanő elvállal **mindennemű bádógos munkát. Javításokat** jutányos áron, pontosan teljesít. - Árjegyzéket kívánatra küld bérmentve

Bodor-féle kaptárt

à 1 frt 50 kr.

Biedermann Ferencz, Rákoczy-út 10. sz.

PROKOP JÓZSEF

(A régebbi Prokop és Schult Kereskedelmi méhtelep. Műlékek csak a legkitünőbb Ausztriai és Magyarország nemű gyár villanyos erőre Viaszot s régi lépépitményt szek vagy becsérelék. Mamegjelent árjegyzékemet ki-
küldöm. Sürgöny

Friedland, Csehország.

czég egyedüli tulajdonosa.) lépgyár. Méhesgazdasági kel-
minőségben gyártatnak területén a legnagyobb ily-
és világításra berendezve. bármily mennyiségben ve-
gyar. német és csehnyelven
vánatra ingyen és bérmentve

czim : **Prokop Friedland, Csehország.** (1—12.)

Halálozás miatt rendkívül olcsó áron **12 darab Dzierzon-féle VI. kaptár** kész sejtekkel együtt **eladó.**

A környékbelieknek az az előnyök is meg van, hogy méhészáadokkal együtt kaphatják.

Szóval vagy írásban értekezhetni özv. **Kuncz Alajos-néval Mező-Petri,** u. p. **Szaniszló.**

FÉRFI-, FIU- ÉS GYERMEK-RUHÁK

készen és mérték szerint.

NEUMANN M.

Kolozsvárt, Főter 14. sz.

(2—12.)

róm. kath. plébánia épület.

ALAPITTATOTT 1845.

Az európai divatakadémia tagja Drezdában.

Központi áruház Magyarország részére :

Budapest, IV., Muzeum-körút 1. szám.

Fiók-raktárak : Arad, Debreczen, Kassa, Nagyvárad, Pozsony, Fiume, Temesvár, Zágráb, Belgrád, Sarajévo és Sofia.

Központi áruház Ausztria részére :

Bécs, I., Kärtnerstrasse Nr. 19.

FIÓK-ÜZLET : VI., Mariahilferstrasse Nr. 35.

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Telephon sz.: 287.

Telephon sz.: 287.

A Magyar fém- és lámpaárú-gyár részvénytársaság
Erdélyi raktára
Kolozsvárt, hid-utca 20. szám alatt.

3-6

Petroleum
lámpák
a legegyszerűbb kiviteltől
a leggazdagabbig.
FÉM- és DISZMŰTÁRGYAK

Hermann-féle szab.

villámlámpák

a létező legjobb
petroleumlámpa,

unicum lámpa

a legegyszerűbb
használati lámpa.

Valódi király-olaj, a legjobb biztonsági petroleum.

Olcso gyári árak, nagy választék, gondos kiszolgálá.

Telephon sz.: 287.

Ezredéves kiállítás 1896.

Diszoklevél.

Legmagasabb tkiüntetés.

Telephon sz.: 287.

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Az erdélyrészi méhész egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják. Tagsági díj: köri tagsági díj egy évre 1 ft; rendes tagsági díj egy évre 2 ft. Mindennemű pénz küldemény Biró Gyula tanár egyf. pénztáros úrnak küldendő: Kolozsvár, Pusztá-utca 4. sz.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények és reclamatiók a „Méhészeti Közlöny” szerkesztőségéhez címzendők: Kolozsvár, VI ker. Fő-utca 29. sz.

Közleményeink utányomása a forrás teljes és pontos megnevezése nélkül tilos.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Tisztelt Olvasóinkhoz!

A Méhészeti Közlöny jelen évfolyamával 15-ik életévébe lép. Nehéz, küzdelmes volt a lefolyt időszak. Sok, sok mindenféle nyílt és titkos ellenséggel kellett e hosszú időn át megküzdenie. De megálta helyét, mert a kítüzött célt nem tévesztette szem elől és a mi jó közönségünk a lapot irányáért, tartalmaért megszerette pártolta. És szereti most is. Bizonyosága az a sok meleg hangon irt biztatás, a sok kérdezősködés lapunk jövője iránt. És mert ügyet akarunk közhasznuan szolgálni és mert előttünk a mi közönségünk követelményeinek, igényeinek kielégítése a cél, határoztuk el, hogy a lapot ez után is fenntartjuk. Ezt pedig most annyival is inkább tehettük, mert lapunknak nemcsak szellemi része van biztosítva kiváló méhészeti szakférfiak által, hanem anyagilag is szilárd alapon áll.

A magunk részéről biztosíthatjuk tisztelt olvasóinkat, hogy lapunk ezután is teljes figyelemmel fogja kísérni, nemcsak a honi, hanem a külföldi nevezetesebb vagy csak említésre is méltó méhészeti eseményeket, a méhészettel összefüggő ujdonságokat. Szóval igyekezni fogunk olvasóinkat a méhészet terén a kor színvonalán álló lappal ellátni.

Lapunk illusztrálására ezután is kiváló gondot fogunk fordítani.

Minden beküldött kérdésre legjobb gyakorlati méhészeink adnak választ a legközelebbi számban.

Ezzel szemben kérjük tisztelt olvasóinkat, pártolják lapunkat úgy, mint eddig tették és igyekezzenek ismerőseik körében terjeszteni.

És most Isten segédelmével munkára fel!

Teendők a méhesben

Január – Február.

Tél az idő, ilyenkor a méheknek nyugalom kell. Hiszen könnyen megérthető, hogy ha a nyugodalmat bármilyen megzavarja, a méhek erősebben mozognak, jobban lélegzenek, más szóval életműködésük fokozódik; nagyobb, fokozottabb életműködés mellett a test szervei nagyobb táplálkozást is kívánnak, a méh tehát többet emészt, többet is fogyaszt. A méh azonban télen át kasában, kaptárában kénytelen vesztegelni, a melyik kimerézkedik a szabadba, az elpusztul, mielőtt visszatérhetne. Ha nagy a hideg, még a kaptárban is elvész az a méh, a melyik a csomótól elválik. — Csak a csomóba egybehúzódt méhek tudnak akkor melegséget előállítani, hogy meg ne dermedjenek, meg ne fagyjanak.

A mint a méhcsalád nagyobb pezsgésbe jön, jobban lélegzik, többet munkálkodik és többet is fogyaszt és mindez okozhatja, hogy egyes méh a csomótól elválik és tönkre megy. Rendes körülmények között, kellő gondozás mellett, megóva minden zavarás és háborgatástól, keveset fogyaszt a méh télen át, úgy hogy csekély ganéj, bélsár (át nem hasonított részek), emésztetlen származik, ezen emésztetlen a méh magából ki nem bocsátja, ki nem ürül, nem tisztul, míg csak arra alkalmas enyhe idő nincs, míg a levegő 10° R. szerint fel nem melegszik, hogy azt a szabadban tesse. Télen át a méhek nem fiasítanak, nem költenek vagy a tél vége felé oly csekély mértékben, hogy inkább csak önmaguk táplálására van gondjuk. Mézből sem fogyasztanak sokat, vízből, virágporból még kevesebbet. Viz után nem igen vágyakoznak, ezért ki sem röpülnek. Más az azonban, ha a méhcsaládban a téli nyugalom nincs meg, ez esetben nagyobb hőséget állítanak elő, ez

az anyát petézésre serkenti, nemsokára szaporodik a fiasítás, ezt etetni kell, de hol a szükséges viz. Eleinte talán elegendő a kaptárban vagy kasban lecsapódó vizgőz, pára; de nemsokára több kell, a méhek nyugtalankodnak, a menőke elé jönnek s kezdenek elszállingózni, hanem visszatérni nem képesek.

Mi háborította fel a méhek téli nyugalmát? Ennek sok oka lehet és abból áll a méhek téli gonozása, hogy mind eme zavarásokat távol tartsuk.

Mert mi tagadás, télen is legyünk méhészek, azaz gondos ápolói a méheknek s azért hetenkint egyszer-kétszer ne sajnáljuk a fáradtságot szegényeket megtekinteni. A méh a hidegben gyámoltalan, sokkal inkább gondozásunkra szorul mint nyáron át.

A méhesbe jőve, jó szemügyre veszem a kasokat mint a kaptárokat. Mig az első kas környékét, menőkéjét nézegetem, már is erősebb méhzsongást hallok; reáfektetem fületem a kas oldalára; de ez oly csendes, hogy alig hallani valamit, nagy néha felzizeg egyik-másik méh, mintha lábára tapodtak volna. A másik kashoz közeledve egyre jobban hallom a zúgást, kivált mint fülem a kast éri. No, gazda, itt vigyázz! Körülszemlélve a kas környékét, meglátom az egész kis, fekete emésztetlenjét. Aligha nem az egér volt itt a méh megrontója ésvalóban a menőke hiányosan volt szűkítve, nem volt bádogból való tolokám, hát csak néhány szeggel vagy fadarabocskával szűkítettem volt a menőkét. Egyik szeg vagy lazán volt beszurva vagy a fácska kipottyant, elég az, itt a baj: egér van a kasban. Mindazt kerülni kell, mi által az egér a kas vagy kaptár mellékén búvóhelyet találhasson, mert ha elbujhatik, onnan is kikezdi a kast, kaptárt s keresztül rág bármily fonást vagy deszkát, habár többnyire a menőkén átsurranik a méhek közelébe. Felfordítom a kast s ime alatta van a sok hulladék, bizonyos, hogy egérrágásból származik, hiszen a méhek is darabokra vannak rágva, a méh potroha az egérnek nem kell; de a lépek között egész lyukak vannak rágva, sőt a fészket is látni. Ezt a kártévő vendéget mentől előbb ki kell hajtani a méhek lakásából s ha szükséges, a kaptár lépeit szét is szedjük. A kaptár téli kibontásához zárt léptartó bakra van szükségünk, nehogy a dermedő méhek a földrehulljanak és továbbra jó meleg téglára, a melyet a munka befejezése után a lépek visszaaggattása után a kaptárba téve azt

annyira felmelegíti, hogy a méhek, még ha dermedtek volnának is, szépen feléledve újra csomóba húzódhassanak.

Erdőségek közelében, nagyobb kertekben több a madár s ezek közül a czinke és harkály az, a melyik a méhcsalád nyugalalmát megzavarhatja. Nagy hidegben a méhes ellenzójét lebocsát-hatjuk s a kasok védve vannak, de enyhébb időben a kasok eleje szabadon áll s ekkor a czinkék a kas-kaptár minden részét kikutatnák, kivált pedig a menőke körül szentelenkednek. A mint valami méhet, akár élő, akár holtat megcsiphetnek, a közeli bokorra, fára szállanak s ott elköltik, a szárny, a potroh nem izlik, ezt le-hullatják. Nagyobb kártevő a harkály, mert egy nap alatt is több kaptárt vagy kast tehet tönkre. A méhes előtt hullott méheket nem kell tünni, ezek által oda szoknak a czinkék, s ha méhesünk elejét deszka, nádellenzővel el nem zárhatjuk, a czinkéket riasztani kell vagy legalább a menőkéket ellenzővel ellátni. (Erre szolgál-nak a felcsapható szálló deszkák, de megteszi azt bármilyen zsák-darabocská is a menőke elé függesztve. A harkály féltékeny ma-dár s ha ijesztő van a méhes előtt, oda nem merészkedik.

Folytatva méhesemben a vizsgálódást, az egyik kaptárom-ban állandó zsongást tapasztalok, egérnek semmi nyoma. Mi oka van ennek? Egyre nézdegelek, de a zsongás okát kitalálni nem tudom, pedig a mult hetekben is zajgott e család Hm! itt a hiba! A mint a kaptár elejét nézem, hát végig nyillott. A kaptár is öreg, talán az asztalos is hibás, de a kaptár eleje elvált s ezen a nyiláson véges-végig a meleg levegő ki, a hideg meg behatolt a mé-hekhez. Tudom, hogy 2—3 kilogramm mézzel többet fogyasztott eme család, majd 2 korona áru fűtőszerrel többet pazaroltak.

A méhcsalád nyugalalmát tehát nemcsak holmi zaj, dörömbölés nyugtalanítja, hanem a nagy és állandó hideg oly kas vagy kap-tárban, mely elég védelmet nem nyújt.

Világos az is, hogy a méhes közelében fát vágni vagy bár mi más módon zajt csapni a méhekre ártalmas. A méhesek több-nyire oly helyen vannak, a hová a zaj el nem hat. azért mondjuk, hogy a méhes a legjobb telelő helyiség. Néhol azonban szokásos a méheket télire a padlásra elrakni, ez ugyancsak rossz hely, rossz-szabbat alig találni, mert minden ajtócsapás felzörgeti a méheket, de a padláson legtöbb az egér is; a levegő is könnyen s jobban

felmelegszik mint a szabadban s ez is a méhek felháborítását okozhatja.

Akárhányszor megeshetik télen át, hogy a méhek menőkéje a lehullott méhekkal úgy elzáródik, hogy a méhek friss levegőhöz nem juthatva megfulladnak; néha meg a menőke körül lecsapódó vizgőz pára odatagy és szintén elrekeszti a levegőjárást. A gondos méhésztélire sohse zárja el a menőkét teljesen, hanem csak szűkíti és alkalomadtán megnézi, nem-e zárult be a menőke teljesen akár a holt méhek által, akár pedig a jég által.

A méhcsalád zsongását, zúgását még az is okozhatja, hogy az anyjuk elveszett. Ily árva család folyton nyugtalanodik és a legkisebb okon is a csomót elhagyva a kaptárban szanaszét bolyong, az anyát keresve. Kivált az első tavaszi tisztuló kirepülés után igenis szembetűnő, midőn a többi méhcsalád estefelé már teljesen elcsendesedtek, ez az árva egyfolytában zúg, de még utána való nap is

Ritkább az, hogy a méhek silány mézet gyűjtöttek, a minő pl. némelykor a fenyvesekből gyűjtött méz, a mely a méheknek téli eledelül nem való, igen sok emésztetlen lesz belőle; a méhek fészékében melegebb lesz az erőltetett emésztés következtében s vége a nyugalomnak.

Zúg a méhcsalád akkor is, ha fogytán van az élleme, ez a zúgás azonban nem soká tart, csakhamar csenedesedni kezd, egyes méhek a kaptár aljára, némelyek a menőkén át a földre potyognak, ott egy darabig a szárnyaikat lassan rebegtetik és elpusztulnak. A méhek másik része a sejtékbe húzódva ott vész el.

Bármilyen okból származzék a méhcsalád nyugtalanítása, azt nagyobb baj elkerülése végett meg kell szüntetni. A menőkék bedugulása esetén azokat szépen ki kell takarítani. Az árva családot akár tél közepén is, egyesíteni kell mással. Az éhező családnak meg jó és folyékony mézet kell adni, leghamarább haladnak, ha lépes méziünk van; ennek hiányában a szin (csurgatott, pergetett) mézzel fel kell hevíteni s azután langyosan akár lépekbe, akár edénybe öntve a méhcsalád közvetlen közelébe kell elhelyezni. Az éhen veszett család méheit is megpróbáljuk feléleszteni, mert ha még rövid idő óta hullottak le a meleg szobában, mézes vízzel megpermecezve csakhamar felélednek.

A téli nyugalmában nagyon is felzavart méhcsalád ritkán bírja ki az emésztetlent visszatartani, hanem előbb a menőke táján, utóbb bent a kaptárban is mindent össze-vissza piszkít, ezt nevezik vérhasnak, pedig ugye de sok oka lehet annak. A rendszeren telelő méhcsalád is nehezen várja a tisztulásra alkalmas időnek eljövetelét. Erre legyen figyelmes a méhész is, mert ez nincs időhöz kötve. A tisztulási kirepülés beáll néha decemberben, máskor januárban, legtöbbször február vagy márczius hóban; ez gyógyítja ki a nyugtalanított méheket és biztosítja továbbá egészségét a jól telelteknek. Nagyon is érthető, hogy a méhész a méhek kijárását meg ne akadályozza, sőt ellenkezőleg rajta legyen, hogy ezt a méhek mentől könnyebben megtehessék. Ha tehát észreveszi a méhész, hogy méhei kifelé törekszenek, tudhassa, hogy ezt fontos ok nélkül nem teszik, hanem a menőke szükítését távolítsa el, hadd jöhessenek ki a méhek mentől könnyebben s hogy a szabadban repkedők a netalán puha hóban el ne süppedjenek, hintse be a havat hamuval,

Felesleges figyelmeztetés talán, hogy a méhész ama lépépményt is gondolja, mely a kaptárokból ősszel kikerült s a tavasszal ismét berakandó lesz. A molyoktól májusig nincs ugyan mit tartani, de annál több kárt tehet a lépekben az egér. Az én lépeim a méhesben levő állványon telelnek ezrivel, de akként, hogy mellettök elhaladva jól közibök tekinthetek s az egér ott nem pusztíthat még ha az egérfogókat ki is kerülné.

Valló János.

Visszaemlékezés a szegedi méhész kongresszusra.

A szegedi méhész kongresszuson, az ország méhészeinek színe előtt vettetett föl a kérdés, ha vajjon szükséges-e az ország keleti részében működő méhész egyesület további fennállása?

Bár a *napirend keretén kívül*, mintegy *meglepetésszerűen* került elő ez az indítvány és a kongresszus annak *tárgyalásába sem*

bocsájtkozott: az erdélyrészi Méhész Egylet központi igazgató választmánya opportonusnak tartotta megkérdezni összes, mintegy 1200-ra menő tagjait, hogy az »egy akól egy pásztor« eszméjét pártolják-e?

A mint már értesültek e lapok t. olvasói, az *impozáns többség* oda nyilatkozott, hogy egyletünk ne engedje ki kezéből azt a zászlót, melyet ezelőtt két évtizeddel bontott ki s a mely alatt békésen és önzetlenül munkálkodott a közhaza javára.

Nem kételkedünk abban, hogy az indítványozót, a *saját szempontjából* helyesnek vélt elv vezérelte, midőn czentralizáló indítványát megtette. A volt a célja, hogy egyesítve a szellemi és anyagi erőket, egy erős központot teremtsen Budapesten. No meg hát az ország is szegény. Nem telik arra, hogy *két* méhész egyesület fentartásához hozzájáruljon. Egyesülés esetén csak *egy*et kellene segíyezni; mert államsegély nélkül az az *egy* sem élhetne meg.

Az a véleményem, hogy a czentrálizáció barátjai nagy tévedésben vannak.

A kulturális mozgalmak terén, legyen az bármi névvel nevezendő, a czélnek csak előnyére válik, ha minél több kisugárzó pontot biztosítunk.

Ugyanezt az elvet hangoztatta *Szell Kálmán* miniszterelnök is. És csodálatosképen, épen *abban az időben* és azon a helyen, a hol felvettetett az indítvány, hogy az erdélyrészi méhész egylet az országos méhész egyletbe beleolvassassék

Hiában kísértené meg valaki, hogy a vármegyék, vagy városok gazdasági egyesületeit a több ezer számba menő ipari és más szak-egyesületet egybeolvassza, mert azok bizony újból alakulnának, minthogy a haladás, a fejlődés eszméje kizárja a szellemi monopoliumot s helyes kulturpolitika ezt nem is türheti, sőt mint kárhuzatot elítéli.

Még az is figyelembe veendő, hogy itt számolni kell a helyi viszonyokkal is.

Mikor az erdélyrészi méhész egylet megalakult, ez előtt 20 évvel, az ország nyugoti részében volt *két* nagyobb és vagy tizenöt kisebb méhész egylet.

Br *Kemény Gábor*, akkori földm. miniszter, belátva, hogy az erdélyi részekben is szükséges egy méhész egyletet létesíteni: je-

lentékeny anyagi áldozatot hozott a cél érdekében. És nem is csalódott.

Az ország keleti részében ez az egyesület volt az úttörő; ez az egyesület kezdte nagyobb mérvben terjeszteni a műkaptárakat, melyekből csak Kolozsvárról többet küldetett szét eddig, mint a mennyit egyesületünk megalakulása óta talán összesen gyártottak az országban. Ez az egyesület vezette be a rendszeres gyakorlati szakoktatást kísérleti telepén s igyekezvén elenyésztetni a nemzeti-ségi válaszfalakat: *idegen ajku vidékeken is* köröket alakított; erre nézve nem kell másra hivatkoznunk, mint évről-évre kiadott jelentéseinkre; ez az egyesület szaklapjába is bevonta a nemzetiségeket; szász és román ajku méhészek bizalommal keresték föl lapunkat is, mert tényekkel bizonyítottuk, hogy mindenekelőtt való előttünk a méhészet ügye.

Pedig ott volt az ország nyugoti részében a két nagyobb méhész egyesület, utóbb az *egyesült országos*. Hát van-e egyetlen lépésnek nyoma az erdélyi részekben? Hiszen mi járatlan röggön haladtunk előre!

Ez az egyesület 20 év óta küzd, hogy teljesítse lelkiismeretesen hivatását. Összes tisztviselői *ingyen* áldoztak időt és munkát. Sőt *anyagi áldozatot is hoztak*. Összes jövedelmeit évről-évre a *célnak* áldozta föl. Tulajdonképen azt a funkciót végezte, a mit az államnak kellett volna végezni, épen közgazdasági érdekért.

És most, a huszadik, évben az ország színe előtt vetették föl a kérdést, — mintha csak tiszta, felhőtlen égből csapna le a villám — ha vajjon szükség van-e erre az egyesületre?

Egy ilyen indítványt csak az pártolhat, a kinek *sejtelve sincs* e hazarész specialis viszonyairól. Nem arra kellene önöknek törekedni, hogy a gazdasági kulturának ezt a piczinynek látszó góczpontját eltemessék, hanem a hazafias kötelesség azt parancsolná, hogy annak erősbulését segítsék elő.

A kicsiny Svájcban 3 vagy 4 hasonló szakközlöny nem sok. Pedig a gazdasági lapjaik is foglalkoznak méhészettel. Hát a nagy Magyarországon sok-e három magyar méhészeti szakközlöny?

Azt fogják önök mondani, hogy ott mások a kulturális vi-

szonyok. Igaz. De kulturát kell teremteni ott a hol niucs. Ki ta-
gadná, hogy a vaknak nem kell világosság?

Szerencse, hogy az a közönség, a melyik megteremtette ezt
az egyesületet s a melyik eddig fenntartotta és fenntartja, **Szék-
Kálmán**, a politikusok és nemzetgazdászok nagy mesterének a vé-
leménye előtt hajlott meg és mondhatjuk *egyhangulag* nyilatkozott
hogy egyletünk *önállóan* folytassa tovább is hazafias munkásságát.

Midőn azonban a központ vállalkozott jövőre is a munka-
áldozatra; számított a méhészet igaz barátai támogatására; mert a
munka sikere csak úgy lehet biztosítva, ha a méhészet barátai is
meghosszabbítják azt a csekély anyagi áldozatot a mi a jelen körülmé-
nyek között mulhatatlanul szükséges arra, hogy ez az egylet *füg-
getlenül*, államsegélyre nem támaszkodva teljesítse továbbra is
hazafias kötelességét.

Megvagyok győződve arról, hogy el fog jőni az idő, midőn
ennek az egyesületnek, a közjó előmozdítása iránti odaadó buzgó
munkássága hálás méltatásban fog részesülni. Ez lesz a munka
legszebb jutalma.

Simay L. Tivadar.

A kaptárokról.

A kaptárnak lényege az, hogy a benne lakozó méhek lépeit
méhestől együtt lehető könnyű szerrel ki lehessen szedni és ismét
tetszés szerint visszarakni úgy, hogy ez által a méhcsalád mentől
kevesebbet szenvedjen. A kaptár ezen jelzett fötulajdonságát véve
főkelléknek, másként sem nevezhető jobban, mint: »szétszedhető
épitményü kaptár«-nak; a kas és méhköpü lépépitménye szét nem
szedhető. Általános és bevett szokás azonban csupán a szétszed-
hető épitményü kaptárt rövidesen csak »kaptár«-nak nevezni s
ekként mindenki előtt érthető, hogy a kas és köpükből a lépek
kiszedése és visszarakása nem lehetséges.

Rettenetes hosszú időnek kellett elmulni, miglen oly zseniális
méhész akadt, ki a lépek szétszedhetőségét lehetővé tette, de a
mint a találmány utat tört magának és általánosan elterjedt, min-
denki csudálkozik egyszerű voltán, mert valóban Kolumbus tojása-
ként felette meglepő. Meg is indult a méhészek sokasága az uttörő

után, a kaptárfeltalálók ideje érkezett és mondhatjuk, hogy a feltalálások kora a kaptárookra nézve még nem járt le.

Oly tömérdek a kaptárok sokasága, hogy az, a ki megfontolással fog a méhészethez és utmutatója nincs, nem képes hamarosan a sok kaptár között körülményeihez képest helyesen a »megfelelőt« kiválasztani. Ha még hozzá tekintetbe vesszük, hogy habár a feltaláló bizonyos célú tűzött is ki maga elé, azt nem mindenkor érte el és akárhány új kaptár került a felszínre, mely céljának kevésbé vagy nem is felelt meg, teljesen indokolt, hogy a méhész ismerje a kaptároknak belső berendezését és szerkezetét épúgy mint azt, mely körülmények között felel meg legjobban egyik vagy a másik kaptár.

A kaptárt mindenkor eszköznek kell tekinteni, melynek segítségével bizonyos célú, méhészkedésünk célját kell elérnünk, jóllehet silányabb eszközzel is szorgalom és ügyességgel párosulva szintén el lehet ugyan a célú érni, de jobb eszközzel sokkal könnyebben és rövidebb idő alatt, e fölött kétség nincs. Akárhányszor hallhatjuk, hogy egyik-másik konservatív szántóvető nyikorgó fátkéjét dicsérgeti s világért sem cserélné el a legjobb új ekéért mindaddig, míg meg nem kísérli. A méhészetben sincs különben; egyik ezt, másik azt a kaptárt dicséri, sőt igen tetemes jövedelemre is tud szert tenni általa. Mindezen dicsérgetés daczára sem mondható, hogy ez a kérdéses a legjobb kaptár volna.

Ki figyelemreméltó kritikát akar gyakorolni, nemcsak járta méhésznek kell lenni, hanem a kaptárféléket ki is kell próbálnia és a mi a fő, elfogulatlanak kell lennie. Mindezt a kaptárfeltaláló saját találmányának megbízható bírálója nem is lehet.

A kaptár elbírálásánál döntő még azon cél is, melyet elérni óhajtunk, mert ezen kaptár teljesen megfelel egy bizonyos célú, irányú, míg ellenben már más célú elérésében más kaptár megfelelőbb. De sok mindenfelé kíván némely méhész a kaptártól! Abban a méhészek körülbelől egyetértenek, hogy a kaptár is aként legyen elkészítve, hogy a benne lakozó méhcsalád jó védelmet találjon az időjárás viszontagságai ellenében; de már részleteire térve, hogy pl. minő anyagból, minő alakban készüljön a kaptár, a méhészek véleményei eltérők. Mindenesetre kívánatos, hogy a kaptár szerkezete a méhcsalád gyarapodásában akadályul ne szol-

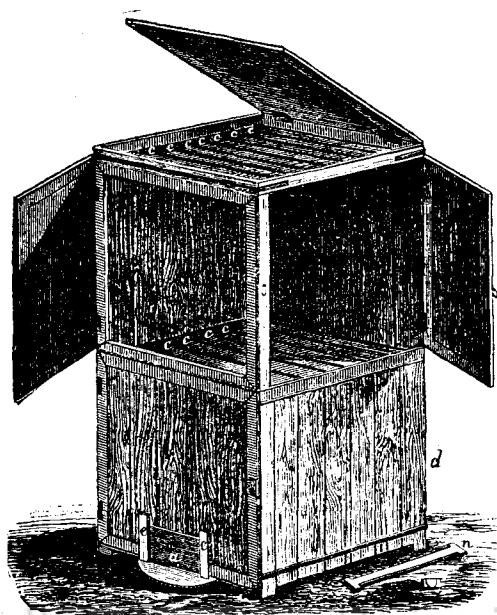
gáljon ; sőt ellenkezőleg a család munkaképessé tételét előmozdítsa. A méhcsalád kezelése, illetve a lépépitmény szétszedése és tetszés szerinti visszarakása könnyen és gyorsan legyen eszközölhető ; tehát ez nagy munkából ne álljon. Abban is egyetértenek a méhészek, hogy a kaptár berendezése olyan legyen, mely a méhek mézgyűjtésének kedvezzen. Sok méhész mindennél többet kíván, így pl., hogy a kaptár olcsó, vagy a szemnek tetszetős, szép legyen, hogy azt a szabadban vagy pedig a zárt méhesben (pavillon), a méhszinben jól fel lehessen állítani, hogy az ide oda szállítás céljából könnyű és csak egy méhcsalád számára készüljön ; más meg ennek éppen ellentétét kívánja, hogy ugyanis a kaptárt egy könnyen el ne lophassák, 3—4—6 stb. készített együvé. Sok tehát a kívánság, néha meg ellentétes is és mindezen kívánságoknak megfelelni alig akad kaptárfeltaláló. Erre nézvést mondhatjuk, hogy eddigelé oly kaptár feltalálva nincs, mely a méhészeknek teljesen megfelelné, minden egyest kielégítene.

Válogasson tehát a méhész és válasszon oly kaptárt, mely körülményeinek, méhészkedési irányának, céljának, különös kívánságainak legjobban megfelel.

* * *

Az a gondolat és törekvés, hogy a lépeket mozdíthatóvá tegyék, úgy látszik ős régi ; legalább azt bizonyítja Contardi (1768) és Della Rocca (1790), tapasztalata, hogy a görög szigeteken régi szokás a kasokba fűzfa vesszőket tenni keresztbe, melyekre a méhek aztán ráragasztották lépeiket. Kivételkor természetesen a kas oldalából késsel kellett a lépeket leválasztani. Della Rocca szerint rajzaskor tettek ezek a kezdetleges mozgatható lépek jó szolgálatot, mert a raj kiröppülése előtt a méhész megvizsgálta e lépeket egyenkint s a melyiknek az alján kész anyagölcst kapott, azt a lépet más üres kasba tette. Ily módon az időjárás jó vagy rossz volta szerint több-kevesebb rajot készített egy-egy családból. Ime itt már meg van a mozgatható építmény és a műraj alapgondolata.

Ezt az alapeszmét használta fel Della Rocca (Syrában generalis vicarius volt) s tette közzé 1790-ben megjelent 3 kötetes munkájában. Kaptárjának rajzát alább mutatjuk be (1. ábra). Egyszerű

1. ábra.

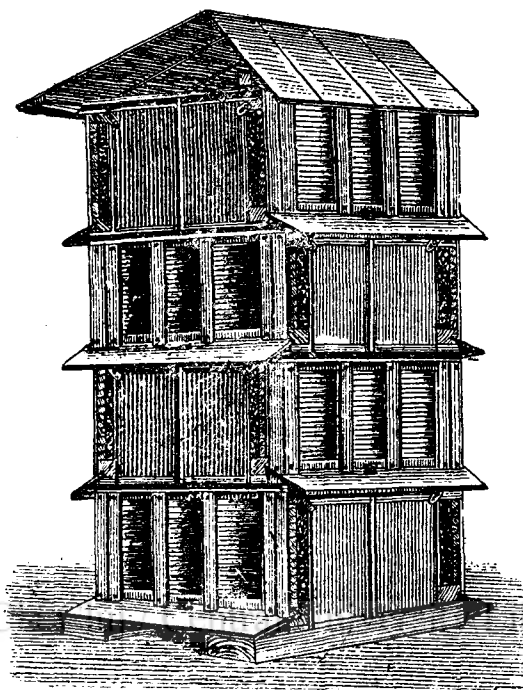
bádoglemez tolokával (a) elzárhattak. A tolokán a méhek ki s bejárhatására kis bemetszések voltak. Egészen kis lyukakat is készítettetett a tolokán, melyek szellőzésre szolgáltak

A 19-ik század elején a vak François Huber konstruálta meg mozgókeretes kaptárját oly célból, hogy a méhcsalád belső életét lehessen megfigyelni, a melyet bámulatos tökélylyel elvégzett, azaz hogy végeztek utasításai szerint a felesége és a szolgálja. Ugy hogy vak létére abban a korban a legcsudásabb eredményekre jutott. A Huber-féle kaptár tulajdonképen nem egyéb nagy keretknél, melyeket egymás mellé állítottak egy deszka alzatn s két oldalt tolopálczával szorított össze, vagy kereken kötötték őket. A két végén a keretsomó deszkalappal volt elzárva, itt tehát nem volt kapocs, mert a keretek oldala képezte a kaptár falát is.

deszka láda, mintegy 70 cm. magas és 30—30 cm. széles oldalokkal. Két osztályra volt osztva (fészek és méz kamra). Mindenik osztályában 9 léczecske volt (c---c---), melyek, hogy a rájok épített lépeknek elegendő helyük legyen, mindkét végükön fülekkel (n) voltak ellátva. A teteje s két-két oldala (d) ajtót formált, melyet kinyitva a kaptár belsejét közvetlenül lehetett vizsgálni. Elöl és alól volt a menőke (alatta a szálló deszka, melyet egy

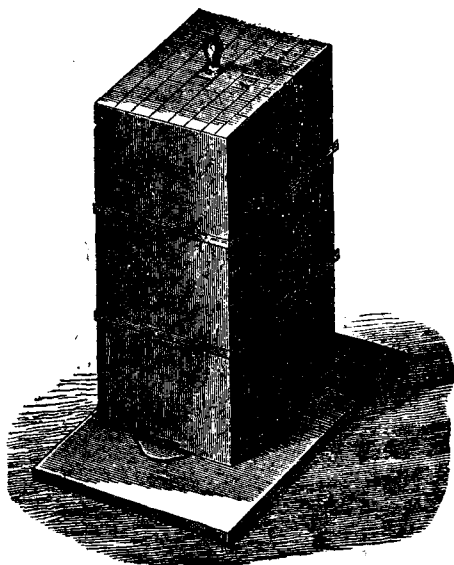
1. *Dzierzon ikerkaptára.* (2 ábra.)

2. ábra.

Ki adott arra módot és alkalmat, hogy a méhészkedvére való kaptárt választhatnak? Ki idézte fel az ujnál ujjabb kaptárok áradatát? Dr. Dzierzon János (szül. Lowkovitzban Por. Siléziában) volt karlsmarkti r. k. plébánosnak köszönhetjük azt, hogy kaptárokból méhészkedhetünk, hogy a lépeket kiszedhetjük és vissza is tehetjük; de egyúttal azt is, hogy a méhészet mint szaktudomány a mai fokra fejlődött.

Dr. Dzierzon eleinte faköpekben és Chriszt-féle (3 ábra.) összerakható ládikákban, fiókokban (magazinban) méhészkedett, ezekben alkalmazta legelőbb a léptartó léczeket, úgy, hogy a méhek a lépeket a léczeken kezdték a lépépítést. Később állította össze a róla elnevezett első kaptárt. Ezen kaptár oly hosszukás láda, melynek belső magassága 39 cm., szélessége 23 cm., hossza pedig 71 cm.

3. ábra.

A méretekben 1—2 cm.-nyi különbséget a nagy mester fontosnak nem tart. Anyaga: a kaptár oldalai $1\frac{1}{2}$ cm. vastag deszkákból készülnek s hogy ezen alkotmány elegendő szilárd legyen, széleit léczrámázat foglalja össze. Nehogy a deszkázat vetemedjék, az oldalokat alkotó deszkadarabok a fa növése szerint felfelé állanak, a teteje és alja keresztben van rá szegezve. Ezen ládának csupán egyik hosszú oldalát kell kibélelni, a nagy mester utasítása szerint 8 cm. vastag szalma, sarju, mohréteggel, a melyre aztán egy sor nádat vagy pedig vékony deszkázatot redőny formán kell tenni.

Ezen bélelt hosszoldalban van a menőke 27 cm.-re az aljától az oldal közepe táján, az átellenes hosszoldalban szintén vagy egy menőke, de ez csak kivételes esetekben jön használatba. A láda mindkét végében van egy-egy ajtó.

A kaptár belső berendezése: A tetőtől számítva 8 cm.-re van a két oldalon a bevésés, melyekbe a léptartó léczek vannak. A léczeket Dzierzon eleinte csak amugy találom formára rakosgatta a távolságot szabályozó szeg, fül hiányában, jelenleg azonban távszegek alkalmazását ajánlja. A kaptár közepe a költőfé-

szek, ide szolgál a menőke, a két végén van a méz kamra, tehát kettő; a költőfészekre esik mintegy 10 lép, egy-egy méz kamrába 4-4, összesen 8 lép. A lépek hossza 31 cm. és oldalvást a kaptárhoz építvük, a miért is a kiszedésnél a lépeket a kaptár oldaláról le kell metszeni. A léptartó léczek felett 8 cm.-res köz marad, ezt a méhek tetszés szerint beépítik, ez az ugynevezett szabad zur, vagy össze-visszaépítés és a méhek tartalék méz kamrájául szolgál. A méz kamrák a költőfészektől egy-egy deszkácskával vannak elzárva, melyen egy fordítóval zárható 4 átjáró van 3 cm.-es átmérőben

Dzierzon ezen kaptárainak sajátos felállításánál fogva nem volt szükséges a többi oldalfalakat és tetőt kibélelni, miként a rajzon is látható, a földre fektetett gerendázatra 2 kaptárt kell fektetni a béléletlen hosszoldalokkal egymáshoz támasztva; ennek tetejébe hasonlólag két kaptár van fektetve, de az alsóra keresztben s ekkép páronkénti használata miatt Dzierzon ezen kaptárait „*iker kaptárak*“-nak nevezi, a 8 összerakott kaptárt „*ducz*“-nak. Minden ducz külön tetőcske alá kerül. Szükség esetén a hátsó átjáró kinyitása által az iker családok egyesíthetők.

Dr. Dzierzonnak ezen leirt iker kaptára óriási haladást jelentett úgy az egész méhtenyésztésre nézve, mint különösen a célirányos kaptárok összeállítására nézve. Igaz ugyan, hogy mások még ő előtte is szerkesztettek többé vagy kevésbé alkalmas oly kaptárokat, melyekből a lépeket kiszédni és visszarakni lehetett; de hiányos összeállításuknál fogva nem terjedtek el, vagy ha megfelelők voltak is, a méhészek előnyét meg nem értve, a fontos találmány el nem terjedt s feledésbe ment. Azon körülmény sem von le Dzierzon találmányának értékéből és az ő érdeméből semmit, hogy iker kaptára oly kezdetlegesnek és pongyolának tűnik fel szemünknek, miután másminő kaptárokat is ismerünk. Feltalálása idején általános feltűnést keltett és valóban epochalisnak mondható feltalálása.

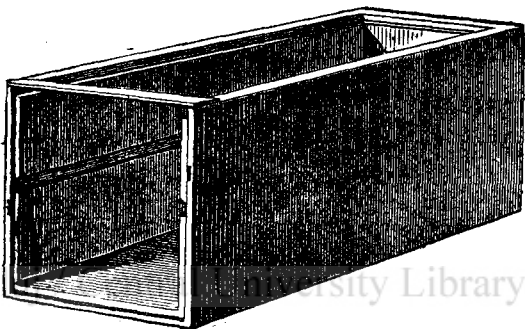
Daczára annak, hogy az iker kaptár előállítására könnyű és olcsó, hogy felállítása méhest nem igényel s mindamellett a méhcsaládok benne jól teleinek, a fiatal anyak is könnyen hazatalálnak, ezen elősorolt előnyök daczára sem találkozunk méhész, ki az eredeti Dzierzon iker kaptárakban méhészkedne, még pedig részint a lépek

metélése miatt, valamint, hogy a lépek a tartóléczekről könnyen leszakadnak és az összevisszás építmény miatt a léczek felett, részint pedig, hogy a mézkmárák egyikét is szét kell bontani, hogy a költőfészekbe csak be is pillanthassunk.

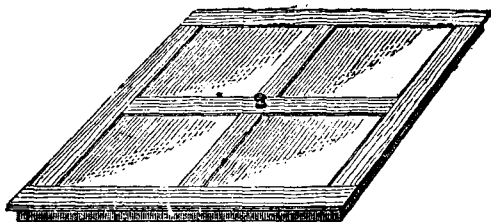
2. *A Berlepsch-féle kaptárok.*

Dzierzon ikerkaptárának feltűnése idején a leglíresebb méhészek egyike Berlepsch Ágost báró volt, ki e kaptárnak úgy fontosságát, valamint hiányait is csakhamar telismervén, a kaptár javítására több módosítást eszelt ki.

Kaptárának alakja szintén hosszukás láda, (4. ábra) falazata 2·6 cm vastag deszkákból készül, teteje (5. ábra) és egyik (keskenyebb) vége ki-

4. ábra.

5. ábra.

nyitható. Kevésbé védett helyen kettes deszkázást ajánl Berlepsch, közét kitöltve vagy legalább 5·25 cm. vastag deszkát.

Kaptára belsejének méretei: magassága 40·5 cm., mélysége

73 cm., szélessége elébb 29 cm., utóbb 23·5 cm. A szélességét azért változtatta meg 29 ról 23·5 cm.-re, mert Günthernek több évi kísérleteiből arról győződött meg Berlepsch, hogy a 23·5 cm. széles kaptárak $\frac{1}{3}$ -dal több mézet adtak, mint a 29 cm.-esek.

Valló János.

(Folyt. köv.)

Meltose.

Ez a neve annak a kotyvasztmánynak, melynek az a hivatása, hogy a pergetett és csurgatott mézzel szemben versenyezzen.

Drezdában és Bodenbachban gyártják, a Hartwig és Vogel cég gyáraiban és sajnosan tapasztaljuk, hogy a méztermelő Magyarországon nemcsak mézes kalácsosok, hanem kereskedők is rendelik.

A Meltose a jegecedésbe indult mézhez hasonló állományu, szennyes barnás színű; sajátságos szagjáról azonnal felismerheti a szakértő, hogy nem méz, még inkább elárulja az ize, hogy a mézzel nem versenyezhető kotyvasztmány.

Egyletünk a Meltoseból mintákat szerzett be, azokat vegyelemzetteti és az eredményt annak idejében közölni fogja.

Sajnos, hogy törvényes intézkedés nincs, mely meggátolná a hamisított méz forgalomba hozatalát s így lehetséges, hogy a Meltose hovatovább nagyobb forgalomba fog jöni, mert olcsóbb mint a méz s ha egyébre nem, ipari célokra használható.

Az olasz méh.

Az Egyesült Államokban az olasz méhet sokkal többre becsülik, mint Európában. Jelenleg igen el van ott terjedve, sőt nincs messze az idő, mikor az európai szürke méh teljesen el fog tűnni a méhesekből.

Az olasz méh nagy előnyei:

1. Sokkal szelidebb.
2. Könnyebben kezelhetők mert mikor egy lépet a kaptárból kivesszünk, nyugodtan maradnak rajta, nem futkosnak ide-oda, hogy a keret alján fürtbe gyűljenek össze s a földre szotyogjanak le, mint a szürke fajta. Gyakran vittem lakásomra egy-egy lépet,

hogy vendégeimnek az anyát megmutassam és sem utközben, sem a szobában nem röpült föl a keretről egy méh sem.

3. Jobban védekeznek a rablók ellen.

4. Sokkal erősebbek lévén a szürke méheknél, némelykor kirabolják ezeket, de a rablást könnyebb megállítani, mint a szürke fajtánál.

5. Reggel korábban fognak munkához s este későbbben hagyják abba a munkát.

6. Nem tűnnek egyetlen viaszmolyt sem a lépeken. Egyik szomszédunk, egy asztalos, ki betegségem alatt gyakran segített méheimet kezelni, ősszel vett egy családot tőlem. Mivel hamar akart sok családot előállítani, május elején ketté osztotta családját. A műraj nem sikerült. Néhány héttel később értesít, hogy a rajjának nincs fiasítása. Azt tanácsoltam neki, hogy adja vissza az anyacsaládnak. Nem sokára azzal a hirrel jön, hogy a kaptárból annyi apró pillangó jár ki, mint méh. A kaptár átvizsgálásánál két családot találtam benne. Egy méhcsaládot a lépben, melyek sértetlenek voltak, s egy molycsaládot azokon a lépeken, melyeket visszaadtak volt a családnak.

A két család egymástól teljesen elkülönítve élt. Egyetlen molypillét sem lehetett találni a méhek lépjein, viszont egyetlen méhet sem a molypillék lépjein. A lépek elégetését tanácsoltam neki. Megtette s a következő télen eladta nekem a családot.

7. Ugy látszik, hogy az olasz méh nyelve egy piczikével hosszabb a közönséges (közép-európai) méh nyelvénél. Egy alkalommal egy ismerősöm figyelmeztetett, hogy a méhese előtt levő lóherésben (*Trifolium*) számos olasz méh gyűjt mézet, míg szürke méh egy sem volt látható. A lóher második virágzásában volt. A nyári nagy meleg megakadályozta volt a lóhere virágcsöveinek rendes hosszúságban való kifejlődését. Az olasz méh azt előnyösen ki tudta használni, míg a szürke méh erre nem volt képes.

Mindezek az előnyös tulajdonságok azonban csak a tisztafajú olasz méhnél nyilvánulnak. Ez az, a mit nem akarnak sokan elismerni azok közül, kik a fajtát (raçet, rászt) nem próbálták meg, mert rednkivül bajos, sőt szinte lehetetlen kezdetben a maga tisztaságában tartani meg a fajtát a méhesben. Évek hosszán át terjedő kitarás kell ahhoz, hogy tiszta olasz fajtájú méheink legye-

nek. Már pedig a legtöbb méhész az első egy-két félig sikerült kísérlet után abba hagyja a dolgot.

(Ch. Dadant a Revue Internat. d'Apicult. 1899. No. 6-ban.)

Szemle.

* * A hires »nördlingeni« Bienenzeitung, annak idején Berlepsch, Drierzon és a méhészet más korifeusainak irodalmi harczainál teret szolgáltató méhészeti lap az 1899. évvel 55-ik évfolyamában megszűnt. Az utóbbi két év alatt Dickel szerkesztésében csaknem kizárólag az ő elméletéről adott cikkeket. Ugy látszik a filozofálni szerető német kollégánknak is sok volt a jóból s kezdettek el hidegedni az egykor legtekintélyesebb lapjuk iránt. A »Praktischer-Wegweiser-Oranienburg-Berlin értesülése szerint a Dickel-féle elmélet vitái ezután a Giessenben megjelenő »Die Biene«-ben fognak nyomda-festék alá kerülni. »Szegény Biene, ő is valószínűleg a bőrével fog megfizetni, a miért a Dickel elméletének szolgálatába állott« jegyzi meg malicziózan Freyhoff a Praktischer szerkesztője.

|| *A propolis* a méhesben is nagy haszonnal alkalmazható. A felül kezelendő kaptároknál Amerikában viaszos vászonnal takarják be (fedő deszka helyett) a fészek kereteit. (Megjegyzendő, hogy az amerikai »bőrvászon« név alatt ismeretes efféle anyag, akár sima, akár »mustrás« saját tapasztalataim szerint végtelenül felette áll minden tekintetben a másféle eredetű viaszos vásznaknak. Ref) De gyakran oda ragasztják. Halmin úr a fedővásznait propolissal behintve, letéglázza, forró téglázó vassal. Mióta azt gyakorolja, méhei nem ragasztják oda a vásznat.

)(*Az idény Californiában 1899-ben.* 1898-ban 600 méhkasom volt s miután megtartásukra ráköltöttem vagy 400 dollárt (1 dollár = 4.94 korona) a környékbeli többi méhészekhez hasonlóan mintegy felét meg tudtam tartani. 1899 márcziusában számosan, köztük én is, látva a rossz szezont, vándorméhészethez fogtunk. Én 340 kétsoros kaptárral s az összes szükséges kellékekkel a méhészethez és a háztartáshoz, mentem el Fameso-somkorós vidékére. De a hegyeken a hó hamar elolvadt s júniusban kaszáltak. Az eredmény szénában s mézben is szegény volt a hamar beállott szárazság

következtében. Az évadot 325 családdal s $2\frac{1}{2}$ tonna mézzel zártam le. (1 ton = 907.18 klg) $6\frac{1}{2}$ centen kelt el (1 cent = nem egészen 5 fillér) A méz általában sötét ez idén Californiában. A hozam a legnagyobb részben 0—100 font között változik családonként. A déli részekben a vidék vízésebb s jobb volt a mézhozam, de a malária is erősen dult. Ezért sokan inkább a kevés eredménnyel elégedtek meg, semmint a malária gyötrelmeit átszenvedjék. A mérlegen levő kaptáromnál kitűnt, hogy $80—100^{\circ}\text{F}$. (= $27—37^{\circ}\text{C}$.) gyűjtenek legjobban a méhek. Ezen felül a munkásság csökken, úgy, hogy $110—116^{\circ}\text{F}$.-nál (= $43.5—47^{\circ}\text{C}$.) rendszeren semmit sem gyűjtöttek. A befödött fiasítás sok helyt elpusztult, a fiatalot megölték s kihordották. A kipergetett lépeket moly ellen igen megóvtam oly módon, hogy hangyákat s pókokat bocsájtottam rájuk. A hangyák úgy látszik, a molyokat, mihelyt megkaparíthatták, megették. Ezek tehát nagyon jó és olcsó conserváló szereci az üres lépeknek éppen a forró nyárban, a mikor a legtöbb gondot ad a lépek épségben való megtartása. (Wilkin a Gleaningsben 99. No. 20.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vegyes.

Kérjük tisztelt olvasóinkat. sziveskedjenek lapunkat ismerőseik körében terjeszteni. Kériünk olyan czimeket, melyekre mutatványszámot küldhetünk. Minden tagtársunk, ki legalább hat új tagot ajánl, az 1900. évre ingyen kapja a Méhészeti Közlönyt.

□ *A patkányok elűzésére jó szer az orvosi árnyó* (Cynoglossum officinale) nevű növény. Állítólag annyira irtóznak e növény szagjától, hogy abból a helyiségből, a hol ez a növény van elszórva, föltétlenül elköltöznek. Legjobb e növényt júniusban szedni mikor legerőteljesebb. Méhesekben egerek ellen meg lehetne próbálni.

≡ *Méhlakások bevonására* jó féle asztalos enyv (ugynevezett csontenyvet) használjunk. Vizzel leöntve 24 óráig degedni hagyjuk. Ekkor a vizet leöntve lenolajat töltünk az enyvre s lassu tűzőn melegítjük mindaddig, a mig teljesen feloldódott, a mikor készen is van a használatra. Megszáradás után ez az enyv rendkívül kemény s ellentáll a nedvesség befolyásának.

⊙ *A méhek téli mézfogyasztása*, az American Bee Journal szerint hideg télen 75 font (=1 font = 453 gr.) enyhe télen 13·4 font novembertől márcziusig.

● *Téli etetés*. Ha nincs ugynevezett krystálycukor kéznél, akkor jó süveg czukrot vagy kandis czukrot finom porrá kell törni s azt lassankint kell belekeverni a megmelegített mézbe. Mindaddig adunk czukorport a mézbe, mignen nyulós, tésztazerű masszát nyerünk, melyet utólag még jól el kell dörzsölni. $\frac{1}{2}$ kgr. mézre 2—2 $\frac{1}{2}$ kgr. czukrot kell számítani. Egy fedődeszkát fel-emelve a kész tésztát a keretekre tesszük felül. Ezt a masszát először Schock tiszteletes úr ajánlotta s különösen olyan alkalmakkor tesz jó szolgálatot, mikor higtáplálékot még nem szabad adni mert az a méheket kiröpülésre izgatná s a fiasítást is igen erősen gyarapítják.

= *Mennyi ideig petéznek az álynyák?* E. L. a Bienenvater szerint ezt megtudandó egy álynyás családot május 2-tól július 4-ig etetett. Kitünt, hogy az álynyák 4—5 héten át folytonosan képesek petézni. Később azonban csökken a képességük. Az első nemzedék teljesen kifejlődik, a második azonban már kérdéses, mert a kifejlődött herék a mézkészletet mind elfogyasztják. L. megfigyelése szerint az álynyák egymásután ötször petézik be a lépeket. Épen ezért nem érdemes az álynyás családot meganyásítani, mert az álynyák még 4—5 hétig kontárkodnak a termékeny anya mellett.

Irodalom.

Uj képes szépirodalmi folyóirat indult meg »Örökzöld« cizmen Buday Aladár ismert nevű írónak szerkesztésében. Megjelenik minden hónap 1-én és 16-án kétives füzetekben (borítékban). Előfizetési ára egész évre 5 korona, félévre 2 kor. 50 fill. Egyes füzet ára 24 fillér. Szerkesztőség Budapest, IV. Ferencziek tere 8. sz. A folyóirat olcsósága daczára minden tekintetben kiváló jóságú. Kiállítása, képei semmi kívánni valót sem hagynak hátra. Tartalma pedig a legfokozottabb kívánalmaknak is megfelel. Célja, hogy állandó irodalmi becsü, szórakoztató olvasmányokkal lássa el a közönségnek azt a részét, mely az eddig folyamatban levő drágább

szépirodalmi lapokat nem járathatja. Ime a programja: Lélekemelő szép *olvasmányok!* Komolybecsű *költemények!* Gyönyörű, érdekes, erkölcsös *regények!* *Elbeszélések!* *Tárczák!* Jóízű mulattató *humoreszkek!*

Ezekhez járulnak szép *utleírások, tanulságos fejtegetések a történelem, művelődéstörténet, az irodalom, művészet, a természettudomány, technika és iparteréről. Életrajzok* a társaság kimagasló alakjairól. Tanulságos és szórakoztató *csevegések* korszerű kérdésekről és a napi eseményekről.

Érdekes *képei*, szöveg közé nyomott *ábrái, ékítményei* izlensesek és megkapók lesznek

Mutatvány számot levelező lapon küldött kérésre készséggel küld a szerkesztőség.

Valóban az »Örökzöld« hivatva van, hogy a magyar család »családi lapja« legyen.

✓ *A baromfi hizlalásra és a hizott baromfi értékesítése.* Az orsz. magy. gazd. egyl. megbizásából írta Hreblay Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő, a gödöllői m. kir. baromfitenyésztőtelep és munkásképző iskola vezetője, 45 képpel, megrendelhető a *Köztelek* kiadóhivatalában: Budapest, IX. Üllői-ut 25. sz. Ára vászonkötésben portómentes küldéssel 1 korona 70 fillér.

A »*Szőlészeti és Borászati Lap*« befutotta már a 20-ik évfolyamát is, mely idő alatt a magyar szőlőbirtokosok nélkülözhetetlen, kedvelt barátja és tanácsadója lett. Válogatott cikkeiben mindig az időszerű dolgokat tárgyalja és az összes szőlő- és pinczemunkákban gyakorlati tanácsot ad. Az egész évfolyam bekötve állandó értékű szakmunkát képez. A »*Szőlészeti és Borászati Lap*« hetenként egyszer jelenik meg Kecskeméten és pedig csütörtökön. Előfizetési ára egész évre nyolcz korona. — Ki e hasznos és kitűnően szerkesztett lapot még nem ösmeri, kérjen levelező-lapon mutatványszámot, hogy meggyőződhessek annak a szőlőművesek körében való hasznos és czélszerű voltáról.

A következő nyilatkozat közzétételére kértünk fel:

Egy szó az észrevételek a viaszolvasztó versenyéről című közleményhez.*)

A Szegeden tartott magyar méhészek II. országos congressusa alkalmával rendezett mézpergető- és viaszolvasztó verseny befejeztével Binder Iván egyesületi titkár úr a jury ítéletét röviden minden megjegyzés és ajánlás nélkül hirdette ki, miért is Bacskay Sámuel urnak, mint versenyzőnek azon állításával szemben, mintha Binder Iván titkár úr a jury ítéletének kihirdetésekor a viaszfőzőjét mint a czélnak tökéletesen megfelelő eszközt a méhészeknek ajánlotta volna, alulírottak — kik ugy a versenyen, mint a jury ítéletének kihirdetésekor jelen voltak — kijelentjük, hogy *Binder Iván titkár ur ily kijelentést nem tett* Ennyit a valóság érdekében.

Péczelen, 1900. január 10.

Tisztelettel

Hollefreund Ottó, Tarnay Endre.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Lapunk deczemberi száma az egyesülés nem egyesülés kérdése miatt tartott több rendbeli értekezlet miatt késett oly sokáig, mert az utolsó számban tisztelt olvasóinkat háttározottan akartuk arra nézve tájékoztatni, hogy 1900-ra előfizethetnek-e vagy sem. A deczemberi számnak ez a nagy késése okozta a januári szám — bár kisebb mérvű — késését. Most már rendben vagyunk. — **B. J.** urnak, Miskolcz. Szives üdvözléteért fogadja cserébe a mi szívélyes üdvözlötünket s érdeklődéseért köszönetünket. A cikket, illetve cikkeket várjuk. — **B. S.** urnak Csap. Bizony mi merészelnék élni. Hát annak, a ki igazán akar valami jót tenni, csak ugy szabad, ha febilről megengedik? Nős mi megpróbáljuk ugy dolgozni, amint azt a sokszor szemünkre vetett külföldieskedés révén tanultuk. Az igaz, hogy a lehető legmostohább viszonyok között indulunk neki az ismeretlen jövőnek. De azért megtesszük a kötelességünket a minket eddig oly energikusan pártoló derék olvasó közönségünkkel szemben és Egyletünk s Lapunk multjával szemben. Mi feltétlenül bizunk a jobb jövőben. A míg olyan apostolai vannak Egyletünknek, mint

*) A fennebbi közleményre megjegyezzük, hogy az efféle félreértések nem történének meg, ha a magyar méhészek kongresszusára s a vele kapcsolatos ténykedésekre vonatkozólag az intézők megtették volna azt, a mit meg kellett volna tenniök, hogy t. i. a közönség számára való hivatalos végzéseket megküldötték volna mindenik magyar méhészeti lapnak.

Szerk.

B. S. ur, addig nem félünk. — **H. J.** urnak, Debreczen. Hogy egyszer-másor kertészeti dologban is szeretne egyet-mást kérdezni? Csak tessék! Szívesen válaszolunk rá. Lapunk alapítója és volt szerkesztője Bodor László törv. bíró ur mint pomologus is szakember. — **K. L.** Budapest A Robert Nitzsche-féle imprequalt papendekliből készült anyarácsok igen jóknak látszanak, a meny nyire a beküldött mintából megítélhetők. Mi még mindig a czinkbádog anyarácsot, illetve a Sötér-féle átjárót alkalmazzuk.

Mindazoknak, kik az egyesülés — nem egyesülés alkalmából lapunk iránt bizalmukat s a tovább fennmaradása iránti óhajukat fejezték ki, fogadják e helyen is őszinte köszönetünket.

H. Gy., Cs. V., K. L., B. L., S. T., W. M., H. I. A beküldött címeket köszönjük. A mutatószámok elmentek. — **P. A.** Békés, **K. F.** O-Becse, **S. E.** Lócse, **Gr. A. K.** Tarján, **P. K. B.** Sz.-György. A reklamált számokat elküldöttük. — **B. K.** Papolcz. Intézkedtünk. Czikke a szegedi kongresszusról jön Dehogy multa idejét Sőt inkább most már nyugodtan lehet felette gondolkozni. Abban teljesen igaza van, hogy ennek a II-ik kongresszusnak oly szigoru, katonai marsrutája volt De hát ha az intézők ezt találják jónak és helyesnek. — **G. I. K.**-Horta, Levelét átadtuk a pénztáros urnak. Úgy lesz. — **B. G.** Vásárhely. Hogy méltatlanság történt Önnel a szegedi kiállításon, bizony azt nagyon sajnáljuk. Annyival is inkább, mert történt mással is. No de máskor intézkedünk, hogy a »függöny alatt és mögött« kiállított tárgyairól is szerezzon tudomást a közönség. Ennyit megtehetünk az Ön érdekében és szívesen meg is tesszük. E tárgyról írott levelünkben különben minden irányban teljes tájékoztatást talál. Megelégedve semmi esetre se lehet vele, de legalább most tudja azt, a mire szüksége volt, hogy megmagyarázhassa magának a történeteket. Mi különben most békét ajánlunk és jövőre argus szemeket és stentori hangot.

Tartalom: Tisztelt olvasóinkhoz! — Teendők a méhesben. *Valló János.* — Visszaemlékezés a szegedi méhész kongresszusra. *Simay L. Tivadar.* — A kaptárokról. — Meltose. — Az olasz méh. — Szemle. — Vegyesek. — Irodalom. — Nyilatkozat. *Hollefreund Ottó. Tarnay Endre.* — Szerkesztői üzenetek.

Felölös szerkesztő: **Dr. Bálint Sándor.**

Nyomatott Gámán J. örökösénél Kolozsvárt. (Belközéputeza 2.)